

Заглавни страници на книгите на Ил. Томова „Циганите в преходния период“ и Е. Марушиакова и В. Попов „Циганите в България“

конкурентоспособни на трудовия пазар. В средата на 90-те години безработицата при ромите достигна катастрофални размери. След приемането на закона за връщане на земята на нейните собственици от 1991 г. и разпадането на ТКЗС огромна част от ромите, живеещи по селата, остана без поминък. Това засили миграционните процеси към големите градове (поради по-добрите шансове на мъжете за намиране на работа) и към планините (където цели семейства събират гъби, билки, диворастящи плодове и охлюви, ползващи се с добър пазар извън страната).

Социологическите прогнози в средата на 90-те години сочат две тенденции: първо, концентриране на повече роми в градовете като постоянни заселници и, второ, преминаване на част от уседналото ромско население към полуномадски начин на живот. Тази перспектива несъмнено поставя определени проблеми пред обществото и държавата.

Общото спадане на доходите на населението подхранва конфликти между ромите и останалото население на икономическа основа. Ситуацията се усложнява допълнително от правонарушенията от страна на някои роми, които се тиражират манипу-

лативно от средствата за масова информация и засилват негативното отношение към общността като цяло. Освен това главно по икономически причини хиляди ромски деца остават извън училището. Нараства опасността от маргинализиране на все повече роми.

Социологическите изследвания показват големи вътрешни различия в социалното положение на ромите. Показателен е фактът, че само около 1/10 от тях са по-заможни. Макар и по-рядко, срещат се и производители на някакви стоки. Повечето от ромските „бизнесмени“ осъществяват посредническа търговия със стоки от Турция и арабските държави.

Социолозите търсят и сочат онези социални механизми, чрез които обществото би могло да разкъса омагьосания кръг на безработицата, мизерията, маргинализацията и престъпността сред това население. Това са разкриване на работни места, подпомагане на частния бизнес, развитието на услугите в самите ромски среди, оземляване на домакинствата, преквалификация в области с дефицит на работна ръка и др. В стратегията на тази социална политика се включват и такива, изпитани в други страни средства, като участие на ромски представители в държавните институции и местните органи